

BEZPIECZEŃSTWO GRANIC RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PODCZAS MISTRZOSTW EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ EURO 2012

Słowa kluczowe: EURO 2012, zarządzanie bezpieczeństwem granic, zewnętrzna granica UE, granica polsko-ukraińska, wewnętrzna granica UE, kontrole graniczne

STRESZCZENIE

Zapewnienie bezpieczeństwa granic zewnętrznych Unii Europejskiej warunkuje realizację jednego z jej głównych osiągnięć, czyli swobody przemieszczania się osób i towarów wewnątrz wspólnej przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości. W trakcie Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 organizowanych przez Polskę (państwo członkowskie) i Ukrainę (państwo trzecie) zadanie to okazało się szczególnie ważne, zwłaszcza w obliczu przewidywanej intensyfikacji ruchu granicznego i podwyższenia poziomu zagrożeń związanych z nielegalną migracją, przemytem, czy zorganizowaną przestępczością transgraniczną. Celem niniejszego artykułu jest analiza przyjętych koncepcji oraz realizacji przedsięwzięć podjętych przez służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo granic państwowych w wyjątkowych warunkach wynikających z organizacji masowej imprezy sportowej. Na plan pierwszy wysuwają się zagadnienia związane z funkcjonowaniem granicy polsko-ukraińskiej i inicjatywy zrealizowane we współpracy z tym państwem sąsiednim będącym jednocześnie współgospodarzem Turnieju, takie jak m.in. polska i ukraińska odprawa graniczna oraz celna w jednym miejscu, wspólne patrole, punkty konsultacyjne. Poruszono także kwestie związane z zarządzaniem bezpieczeństwem pozostałych odcinków wschodniej granicy zewnętrznej – z Federacją Rosyjską i Republiką Białorusi. Omówiono także organizację i wyniki Wspólnej Operacji EURO CUP 2012 koordynowanej przez Unijną Agencję FRONTEX. W odniesieniu do granic wewnętrznych opisano wykorzystanie podczas EURO 2012 unijnego mechanizmu tymczasowego przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych.

Wprowadzenie

Stanie na straży bezpieczeństwa granic¹ to jedna z głównych funkcji każdego państwa warunkująca jego przetrwanie, suwerenność i rozwój. W wyniku wstąpienia

¹ Definicja terminu „granica” w art. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 1990 r., Nr 78, poz. 461 ze zm.) brzmi następująco: *Granica*

Polski do Unii Europejskiej, a następnie do strefy Schengen², można zaobserwować proces transformacji funkcji granic, w tym powstanie zasadniczego podziału na granice wewnętrzne i zewnętrzne³, które mają odmienną specyfikę i podlegają różnym reżimom prawnym. Granica wewnętrzna łączy i ujednocza, podczas gdy zewnętrzna chroni i zabezpiecza. Bezpieczna i sprawnie zarządzana granica zewnętrzna umożliwia skuteczne działanie granicy wewnętrznej, na której zniesiono kontrole i infrastrukturę graniczną, tak by możliwa była realizacja jednego z fundamentalnych osiągnięć Unii Europejskiej, czyli swobody przemieszczania się osób i towarów wewnątrz przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości. Otwarcie granic oznacza zatem nie tylko stworzenie warunków do rozwoju i wzrostu gospodarczego oraz usprawnienia komunikacji, ale także niesie ze sobą ryzyko intensyfikacji zagrożeń transgranicznych, takich jak nielegalna migracja, przemyt, przestępczość zorganizowana czy terroryzm międzynarodowy.

Rzeczypospolita Polska jest krajem ochraniającym jeden z najdłuższych odcinków zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej⁴. Narodowa strategia ochro-

Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „granicą państwową”, jest powierzchnia pionowa przechodząca przez linię graniczną, oddzielająca terytorium państwa polskiego od terytoriów innych państw i od morza pełnego. Granica państwowa rozgranicza również przestrzeń powietrzną, wody i wnętrze ziemi.

² Na mocy tzw. protokołu szengenckiego do Traktatu Amsterdamskiego dorobek prawny Schengen został włączony do *acquis communautaire*, a każde nowo przyjęte państwo członkowskie jest zobligowane do jego stosowania i po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Ewaluacyjnej Schengen zostaje włączone do strefy Schengen. Obecnie strefa Schengen obejmuje 22 państwa (22 państwa członkowskie UE, 3 państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego – Norwegia, Islandia, Lichtenstein oraz 1 państwo EFTA – Szwajcarię). Państwa kandydujące do strefy Schengen to: Cypr, Rumunia i Bułgaria. Państwa UE nie należące do strefy Schengen to: Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandia.

³ Definicja terminów: „granice wewnętrzne” i „granice zewnętrzne” w art. 2 Kodeksu Granicznego Schengen (Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. *ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice* (Dz. U. UE L 105/1 z 13 kwietnia 2006 r.): 1. „granice wewnętrzne” oznaczają: *wspólne granice lądowe Państw Członkowskich, w tym granice na rzekach i jeziorach; porty lotnicze Państw Członkowskich przeznaczone do lotów wewnętrznych; porty morskie, rzeczne i porty na jeziorach Państw Członkowskich służące do regularnych połączeń promowych*. 2. „granice zewnętrzne” oznaczają *granice lądowe, w tym granice na rzekach i jeziorach, oraz granice morskie Państw Członkowskich, a także ich porty lotnicze, porty rzeczne, porty morskie i porty na jeziorach, pod warunkiem że nie stanowią one granic wewnętrznych*.

⁴ Łączna długość granicy z Rosją, Ukrainą i Białorusią to 1163 km (w tym: Federacja Rosyjska: 210 km, Ukraina: 535 km, Republika Białorusi: 418 km).

ny granic RP dostosowana jest do unijnej koncepcji zintegrowanego zarządzania granicami⁵. Za ochronę granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontrolę ruchu granicznego odpowiedzialna jest jednolita, umundurowana i uzbrojona formacja – Straż Graniczna⁶. Jej skuteczność w wykonywaniu ustawowych zadań jest weryfikowana w codziennej praktyce funkcjonowania granic, a swoistym sprawdzianem, wymagającym sprostania szczególnym wyzwaniom dla bezpieczeństwa wewnętrznego (Polski i Unii Europejskiej), była organizacja – wspólnie z Ukrainą Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012, które odbyły się w terminie: 8 czerwca–1 lipca 2012 roku. Przedsięwzięcie to wymagało zastosowania odpowiednich środków mających na celu zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa granic państwa, z uwzględnieniem odcinków granicy RP z państwami unijnymi⁷. Zatem specyfika zastosowanych mechanizmów ochrony granic została dostosowana do charakteru i wymagań granicy zewnętrznej (z Rosją, Białorusią i Ukrainą) oraz wewnętrznej (z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą). Omawiając kwestie związane z bezpieczeństwem granic zewnętrznych podczas EURO 2012 szczególna uwaga powinna zostać poświęcona odcinkowi polsko-ukraińskiemu (ze względu na organizację turnieju wspólnie z Ukrainą). Natomiast w przypadku bezpieczeństwa granic wewnętrznych główną instytucją wykorzystaną dla zapewnienia odpowiedniego poziomu jej ochrony był mechanizm tymczasowego przywrócenia kontroli.

Wszystkie aspekty mające wpływ na poziom bezpieczeństwa turnieju zawarto w wymaganej przez UEFA *Zintegrowanej Koncepcji Bezpieczeństwa EURO 2012* opracowanej przez Komitet ds. bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012⁸. Przedmiotowy dokument opisywał m. in. zadania dla Stra-

⁵ Por. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: *Towards integrated management of the external borders of the Member States of the European Union*, COM (2002) 233 final, Brussels, 7 May 2002 oraz Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Przygotowanie kolejnych etapów rozwoju zarządzania granicami w Unii Europejskiej*, KOM(2008) 69 wersja ostateczna, Bruksela, 13 lutego 2008 roku.

⁶ Por. ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 1990 r., Nr 78, poz. 462 ze zm.); ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 1990 r., Nr 78, poz. 461 ze zm.).

⁷ Długość poszczególnych odcinków granicy wewnętrznej RP: z Republiką Federalną Niemiec: 489 km, z Republiką Czeską: 796 km, z Republiką Słowacką: 541 km i z Republiką Litewską: 104 km.

⁸ Powołany Zarządzeniem nr 33 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 maja 2010 r. w sprawie Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.

ży Granicznej i Służby Celnej ujęte w obszarze „07_Przyjazna Granica”. Następnie Komitet ds. koordynacji organizacji Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012⁹ przyjął *Zintegrowany plan organizacji i zarządzania działaniami organów, inspekcji i służb administracji publicznej podczas Finałowego Turnieju UEFA EURO 2012 w Polsce*, który nakładał na wszystkie podmioty zaangażowane w przygotowania do EURO 2012 obowiązek opracowania planów operacyjnych opisujących sposób realizacji poszczególnych zadań. W konsekwencji w Komendzie Głównej Straży Granicznej powstał *Plan operacyjny zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony granic*, uzgodniony w drodze konsultacji z głównymi podmiotami współpracującymi, zatwierdzony przez Komendanta Głównego Straży Granicznej w dniu 21 marca 2012 roku (zaktualizowany w dniu 17 kwietnia 2012 roku). Dokument ten określał obszar zadań do wykonania w czasie EURO 2012, główne cele formacji oraz zasady prowadzenia analizy ryzyka.

W ramach przygotowań do realizacji przedsięwzięć związanych z organizacją Turnieju na szczeblu resortowym powołano Zespół ds. koordynacji działań służb podległych MSWiA w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012, którego zadaniem, jak sama nazwa wskazuje, było koordynowanie aktywności podległych służb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i porządku publicznego podczas EURO 2012. Natomiast na niższym poziomie powołano m. in. Zespół ds. koordynacji działań Straży Granicznej w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012, który czuwał nad realizacją zadań na obszarze właściwości Straży Granicznej. Obydwa Zespoły opracowały harmonogramy swoich prac¹⁰.

Celem niniejszego artykułu jest analiza zagadnień związanych z realizacją zadań w obszarze bezpieczeństwa granic zewnętrznych oraz wewnętrznych RP w trakcie Turnieju, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć podjętych we współdziałaniu ze stroną ukraińską na wspólnej granicy państw gospodarzy omawianej masowej imprezy sportowej. Znaczna uwaga zostanie poświęcona także Wspólnej Operacji EUROcup 2012, koordynowanej przez Agencję FRONTEX¹¹,

⁹ Powołany Zarządzeniem nr 6 Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 lutego 2012 r.

¹⁰ Harmonogram prac Zespołu ds. koordynacji działań służb podległych MSWiA w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 i Harmonogram realizacji zadań Straży Granicznej dot. przygotowań do Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012.

¹¹ Powołana Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiającym Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. UE L 349/1 z 25 listopada 2004 r.).

z uwzględnieniem jej komponentu lądowego i lotniczego. Omówione zostaną także kwestie związane z tymczasowym przywróceniem kontroli na granicach wewnętrznych.

Bezpieczeństwo granicy polsko-ukraińskiej

Obok działań mających na celu utrzymanie porządku publicznego na stadionach oraz w strefach kibica w trakcie EURO 2012, zapewnienie bezpieczeństwa polsko-ukraińskiego odcinka wschodniej zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej¹² było jednym z priorytetów dla służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Większość zadań w zakresie utrzymania płynności ruchu granicznego przy jednoczesnym skutecznym przeciwdziałaniu zagrożeniom transgranicznym oraz w obszarze ochrony tzw. granicy zielonej, wykonywana była przez Straż Graniczną we współdziałaniu ze Służbą Celną. Sprawne zarządzanie bezpieczeństwem granicy wymagało także intensyfikacji współpracy ze stroną ukraińską – współgospodarzem Turnieju. Należy podkreślić, że w celu optymalizacji efektów wspólnych działań już w 2008 roku oba państwa zawarły umowę o współpracy w zakresie przygotowań do organizacji EURO 2012¹³.

W dniu 17 maja 2011 roku Zespół ds. Zagospodarowania Granicy Państwowej przyjął *Koncepcję funkcjonowania granicy polsko-ukraińskiej podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012* zawierającą m.in. plany dot. modernizacji w zakresie infrastruktury granicznej¹⁴ oraz procedur odpraw. Przewidywano w nim m.in. wydzielenie odrębnych pasów odpraw dla kibiców EURO 2012 w drogowych przejściach granicznych oraz usprawnienia w odprawach w ruchu kolejowym. Jednak fundamentalne znaczenie dla utrzymania płynności odpraw granicznych miał, ujęty w omawianym dokumencie, mechanizm wspólnych odpraw granicznych, którego zasady zostały szczegółowo opisane w oddzielnej *Koncepcji dokonywania*

¹² Odcinek granicy polsko-ukraińskiej pozostaje w zasięgu terytorialnym Nadbużańskiego i Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej.

¹³ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy przy organizacji finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, sporządzona w Kijowie dnia 28 marca 2008 r. (M. P. Nr 74, poz. 667 z dnia 9 października 2008 r.).

¹⁴ Przewidywano m.in. czasowe otwarcie nowych przejść granicznych z Ukrainą w Dołhobyczowie (zrealizowano) i Budmierzu (nie zrealizowano) oraz rozdzielenie ruchu osobowego od ruchu towarowego w przejściu granicznym w Korczowej (nie zrealizowano).

kontroli granicznej i celnej w jednym miejscu przez służby polskie i ukraińskie podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012. W obszarze współpracy międzynarodowej *Koncepcja funkcjonowania granicy polsko-ukraińskiej* odnosiła się zarówno do przedsięwzięć realizowanych we współpracy z Agencją FRONTEX, jak i z partnerem ukraińskim. Ten drugi obszar tematyczny obejmował takie kwestie jak: wykorzystanie aparatu pełnomocników granicznych oraz sieci oficerów łącznikowych, intensyfikacja pracy punktów konsultacyjnych na granicy polsko-ukraińskiej, organizacja wspólnych patroli granicznych, opracowanie wspólnego raportu analitycznego, przeprowadzenie szkoleń dla ukraińskich służb granicznych. Znaczną uwagę poświęcono także wzmocnieniu zasobów ludzkich i sprzętowych oraz przeprowadzeniu kampanii informacyjnej.

W ramach realizacji ww. *Koncepcji*, przygotowano szereg aktów szczegółowych, a wśród nich dokument pt. *Organizacja ruchu i odpraw w polsko-ukraińskich przejściach granicznych*. Głównym celem tego opracowania była optymalizacja wykorzystania posiadanych sił i środków oraz podniesienie efektywności współpracy ze służbami państwa sąsiedniego, przy uwzględnieniu specyfiki funkcjonowania i infrastruktury poszczególnych przejść granicznych. W konsekwencji, w obliczu potrzeby zacieśnienia współpracy dwustronnej ze stroną ukraińską, w celu zapewnienia jak najwyższego poziomu bezpieczeństwa wspólnej granicy i spójności przedsięwzięć odpowiednich służb, powołano Polsko-Ukraińską Międzyrządową Grupę Roboczą ds. koordynacji bezpieczeństwa podczas EURO 2012. Prace Grupy podzielone zostały pomiędzy trzy zespoły zadaniowe, w tym zespół zadaniowy ds. ochrony granic i kontroli ruchu granicznego, który m.in. stał się forum do uzgodnienia w dniu 16 czerwca 2011 roku katalogu wymienianych podczas przygotowań i organizacji Turnieju informacji oraz dokonał przeglądu polsko-ukraińskich przejść granicznych pod kątem możliwości wprowadzenia kontroli w jednym miejscu na terytorium RP. Zadania Grupy ujęto w *Harmonogramie polsko-ukraińskiej grupy międzyrządowej ds. koordynacji bezpieczeństwa podczas EURO 2012*, a następnie sprecyzowano w *Planie wspólnych przedsięwzięć dot. przygotowań oraz przeprowadzenia części finałowej piłkarskich Mistrzostw Europy w 2012 r.* oraz w *Planie wspólnych działań Polski i Ukrainy (Mapa Drogowa) w procesie przygotowań i przeprowadzenia finałów Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012 z dnia 20 września 2010 roku*.

W toku swoich prac Polsko-Ukraińska Międzyrządowa Grupa Robocza patrolowała wielu przedsięwzięciom podejmowanym we współpracy z partnerem ukraińskim, wśród których należy wymienić następujące osiągnięcia: wypracowanie *Porozumienia między Komendantem Głównym Straży Granicznej a Administracją Państwowej Służby Granicznej Ukrainy o wspólnych patrolach z dnia 08 grudnia 2010*

roku oraz zmianę *Porozumienia między Komendantem Głównym Straży Granicznej a Administracją Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w sprawie funkcjonowania Punktów Konsultacyjnych na granicy Polski i Ukrainy podpisane w dniu 14 czerwca 2012 roku* w celu rozszerzenia zakresu ich uprawnień. Ponadto, wypracowano procedurę sprawnego obiegu informacji pomiędzy współdziałającymi służbami i stroną sąsiednią dot. grup kibiców zamierzających przekroczyć granicę państwową z włączeniem, do mechanizmu wymiany danych punktów konsultacyjnych, oficerów łącznikowych oraz aparatu pełnomocnika granicznego.

W ramach realizacji ustaleń zapisanych we wspomnianym wyżej porozumieniu o wspólnych patrolach¹⁵, funkcjonariusze Straży Granicznej i Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w czasie trwania Mistrzostw, realizowali zadania określone w tym dokumencie, polegające przede wszystkim na zabezpieczeniu linii wspólnej granicy państwowej z wykorzystaniem sprzętu technicznego i łączności, bez prawa do posiadania broni służbowej i środków przymusu bezpośredniego podczas przebywania na terytorium państwa drugiej strony. Organizując wspólne patrole w trakcie EURO 2012 szczególnie nacisk położono na utrzymanie porządku publicznego na drogach dojazdowych do przejść granicznych, informowanie podróżnych o utrudnieniach w ruchu granicznym i czasach oczekiwań na odprawę graniczną oraz kierowanie ruchem zorganizowanych grup kibiców. W czasie Turnieju zorganizowano łącznie 75 wspólnych patroli: na odcinku odpowiedzialności służbowej Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej – 35 (w tym 16 po stronie polskiej i 19 po stronie ukraińskiej), zaś na odcinku Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej – 40 (w tym 36 na drogach dojazdowych i 4 w ochronie granicy państwowej)¹⁶. Ta pionierska w skali europejskiej forma współpracy z państwem trzecim wiąże się z takimi pozytywnymi aspektami, jak zwiększenie efektywności działania placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo granicy działających po jej obu stronach, możliwość szybkiej i bezpośredniej wymiany informacji, czy zapoznanie się funkcjonariuszy ze specyfiką terenu przygranicznego oraz rozkładem miejsc szczególnie zagrożonych przestępczością graniczną. Daje także możliwość zwiększenia liczby patroli przy tych samych zasobach kadrowych. Wspólne patrole umożliwiają budowanie poczucia współodpowiedzialności za jakość i skuteczność działań podejmowanych w związku z ochroną wspólnej granicy państwowej. W czasie EURO 2012 dodatkową korzyścią z realizacji tej formy współpracy było

¹⁵ Współdziałanie z państwem trzecim w formie organizowania wspólnych patroli, realizowane jest wyłącznie na granicy polsko-ukraińskiej. Brak jest takiej formy współpracy w stosunkach z Rosją i Białorusią. Obecnie trwają prace nad nowelizacją i rozszerzeniem zakresu umowy.

¹⁶ Dane na podstawie materiałów Komendy Głównej Straży Granicznej.

zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego w przejściach granicznych i na drogach dojazdowych po obu stronach granicy oraz wymiar psychologiczny związany z obecnością funkcjonariuszy państwa pochodzenia kibiców na terytorium kraju sąsiedniego.

Polsko-Ukraińska Międzyrządowa Grupa Robocza ds. koordynacji bezpieczeństwa podczas EURO 2012 podjęła także prace nad wspomnianym wcześniej porozumieniem o punktach konsultacyjnych, którego zmiany dokonano w trakcie trwania samych Mistrzostw. Na granicy polsko-ukraińskiej działają dwa punkty konsultacyjne: w PSG¹⁷ Korczowa i Dorohusk. W celu usprawnienia organizacji Turnieju katalog wymienianych informacji w ramach punktów konsultacyjnych został rozszerzony i obejmował m.in. informacje o przebiegu realizowanych w związku z EURO 2012 inwestycji w zakresie modernizacji infrastruktury przejść granicznych i dróg dojazdowych (lub ich opóźnień), przejazdach zorganizowanych grup kibiców udających się na mecze piłkarskie, przemieszczaniu się grup w celu wzięcia udziału w imprezach towarzyszących EURO 2012, stwierdzonych przypadkach wykorzystywania udziału w Mistrzostwach w celu przekroczenia granicy państwowej przez obywatele z krajów podwyższonego ryzyka, zdarzeniach w strefie nadgranicznej z udziałem kibiców, mogących mieć wpływ na ochronę granicy państwowej oraz o przewidywanym wzroście natężenia ruchu granicznego podróżnych w związku z EURO 2012. W celu podwyższenia poziomu bezpieczeństwa granicy polsko-ukraińskiej punkty konsultacyjne brały także udział w wymianie informacji z zakresu prowadzonej analizy ryzyka dot. zidentyfikowanych zagrożeń na terytorium drugiego państwa, które mogłyby wywrzeć wpływ na płynność ruchu granicznego oraz bezpieczeństwo granicy, a także pośredniczyły w udostępnianiu danych o stosowanych procedurach postępowania w sytuacjach kryzysowych w danym państwie, mających wpływ na ochronę granicy, obejmujących takie przedsięwzięcia, jak np. uzgodnienie wspólnych działań, podpisanie stosownych porozumień, przeprowadzenie wspólnych szkoleń praktycznych.

Punkty konsultacyjne stały się jednym z najważniejszych elementów szerszego systemu wymiany informacji ze stroną ukraińską, który obejmował także m.in. kierowników zmiany polskich i ukraińskich placówek granicznych, obserwatorów i ekspertów oddelegowanych w ramach Wspólnej Operacji EURO CUP 2012 koordynowanej przez Agencję FRONTEX, oficerów – konsultantów, aparatu pełnomocnika granicznego oraz oficerów łącznikowych Straży Granicznej w Kijowie oraz Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w Warszawie. W ramach przygotowań i sprawdzenia funkcjonowania mechanizmu wymiany informacji

¹⁷ PSG – Placówka Straży Granicznej.

w praktyce w dniach 1–2 maja 2012 roku przeprowadzono ćwiczenie sztabowe polskich i ukraińskich służb granicznych, mające na celu przetestowanie procedur obiegu informacji (przewidziane w *Harmonogramie polsko-ukraińskiej grupy międzyrządowej ds. koordynacji bezpieczeństwa podczas EURO 2012*). Ćwiczenie, w którego przeprowadzenie zaangażowane były wszystkie poziomy służb dyżurnych – od placówek na granicy do komend głównych obydwu służb – pozwoliło na wypracowanie jednolitego systemu obiegu informacji pomiędzy służbami (w tym na wypadek powstania ewentualnych utrudnień), wypracowanie wspólnego algorytmu działania w sytuacjach kryzysowych, skoordynowanie dwustronnych działań, mających na celu optymalizację procedur kontrolnych, zapoznanie ze środkami technicznymi, z których korzystają obie strony podczas realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego w obrębie przejścia granicznego oraz udoskonalenie współpracy w zakresie prowadzenia spójnej polityki informacyjnej przez wszystkie podmioty zaangażowane w rozwiązywanie sytuacji kryzysowej. Funkcjonowanie mechanizmu wymiany informacji w czasie Mistrzostw należy uznać za bardzo dobre.

Jednym z obszarów objętym mechanizmem wymiany informacji były rezultaty analizy ryzyka prowadzonej przez służby graniczne obu państw – gospodarzy Mistrzostw. W tym kontekście należy podkreślić istotny efekt współpracy ze stroną ukraińską w ramach przygotowań do EURO 2012, jakim było opracowanie w grudniu 2011 roku *Wspólnego raportu analitycznego nt. oceny zagrożeń i ryzyka w ramach przygotowania i przeprowadzenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku*¹⁸. Celem tego precedensowego przedsięwzięcia było zidentyfikowanie kluczowych zagrożeń i czynników mogących wywierać wpływ na zachowanie płynności ruchu granicznego podczas EURO 2012 oraz oszacowanie ryzyka ich wystąpienia, a także analiza sytuacji na granicy polsko-ukraińskiej w kontekście zagrożenia przestępczością transgraniczną. Wnioski ze wspólnego raportu obydwie służby wykorzystwały do odpowiedniego przygotowania się, do wzmocnienia działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego oraz do realizacji zadań w ochronie granicy oraz kontroli ruchu granicznego w związku z przewidywanym wzmocnionym ruchem granicznym.

Opisane powyżej przedsięwzięcia, zrealizowane wspólne z partnerem ukraińskim, niewątpliwie miały na celu zapewnienie jak najwyższego poziomu bezpie-

¹⁸ Straż Graniczna także jednostronnie (bez współdziałania ze stroną ukraińską) opracowała dokumenty dot. omawianego obszaru, jak np.: *Analiza ryzyka w obszarze zapewnienia płynnego ruchu granicznego podczas UEFA EURO 2012*; *Koncepcja płynnego ruchu kibiców podczas Turnieju z 2011 r.*; *Prognoza ruchu granicznego podczas fazy grupowej EUFA EURO 2012 z dnia 12 kwietnia 2012 r.*

czeństwa wspólnej granicy w czasie Mistrzostw, co przełożyło się na minimalizowanie zagrożeń wewnątrz kraju, a w konsekwencji – wewnątrz Unii Europejskiej. Jednym z priorytetów wyznaczonych przez Straż Graniczną w tym zakresie było utrzymanie płynności ruchu granicznego dla kibiców i pozostałych podróżnych, przy jednoczesnym zachowaniu szczelności granicy w odniesieniu do zagrożeń transgranicznych, takich jak m.in. nielegalna migracja, handel ludźmi, przemyt, terroryzm międzynarodowy i zorganizowana przestępczość transgraniczna. Podstawowymi środkami zastosowanymi we współpracy ze stroną ukraińską dla osiągnięcia tych celów były – obok wymienionych wcześniej przedsięwzięć w zakresie analizy ryzyka, mechanizmu wymiany informacji oraz organizacji patroli mieszanych – takie rozwiązania, jak prowadzenie odprawy granicznej i celnej obu służb w jednym miejscu, uruchomienie tzw. pasów EURO oraz czasowe otwarcie nowego przejścia granicznego w Dołhobyczowie.

Odprawa służb granicznych i celnych w jednym miejscu prowadzona jest na stałe w dwóch przejściach granicznych: Krościenko – Smolnica i Zosin – Ustług¹⁹. Na czas trwania Mistrzostw, zgodnie z założeniami omawianej wcześniej *Koncepcji funkcjonowania granicy polsko-ukraińskiej podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012*, zaproszono ukraińskie służby graniczne i celne na stronę polską²⁰ w czterech największych przejściach, czyli w Korczowej – Krakowcu, Dorohusku – Jagodzinie, Medyce – Szeginie i Hrebennem – Rawie Ruskiej, po ich uprzedniej wizytacji przez zespół zadaniowy ds. ochrony granic i kontroli ruchu granicznego. Zasady współpracy zostały sprecyzowane w *Koncepcji dokonywania kontroli granicznej i celnej w jednym miejscu przez służby polskie i ukraińskie podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012*, a prawną podstawę działania stanowiło *Porozumienie z dnia 31 maja 2012 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej*

¹⁹ Ten mechanizm współpracy jest często nieprecyzyjnie nazywany „wspólną kontrolą graniczną”. Należy podkreślić, że każda służba przeprowadza własną kontrolę – wspólne jest jedynie miejsce jej dokonywania, czyli jedno przejście graniczne na terytorium jednego z państw, w odróżnieniu od kontroli prowadzonej w dwóch przejściach (w tym wypadku po polskiej i ukraińskiej stronie granicy).

²⁰ Zgodnie z regulacjami Kodeksu Granicznego Schengen kontrola w jednym miejscu nie może być prowadzona na terytorium państwa trzeciego, w związku z czym od wstąpienia Polski do strefy Schengen ta forma współpracy może być realizowana jedynie na terytorium RP. Prace nad nowelizacją Kodeksu Granicznego Schengen znajdujące się obecnie w finałowej fazie idą w kierunku umożliwienia prowadzenie kontroli w jednym miejscu na terytorium państwa trzeciego na podstawie porozumień bilateralnych i po spełnieniu przez państwo trzecie szeregu warunków. Stosowne regulacje w tym zakresie będą zawarte w Załączniku VI Kodeksu.

a Gabinetem Ministrów Ukrainy w sprawie określenia przejść granicznych, w których organy kontrolne Państwa jednej Umawiającej się Strony będą dokonywały kontroli na terytorium Państwa drugiej Umawiającej się Strony podczas Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012²¹. Zgodnie z przyjętymi postanowieniami w terminie 5 czerwca–4 lipca 2012 roku kontrola graniczna oraz celna osób, towarów i środków transportu, dokonywana przez funkcjonariuszy służb polskich i ukraińskich, prowadzona była w jednym miejscu – po stronie polskiej – w czterech ww. wymienionych przejściach granicznych. Mechanizm ten, przed jego zastosowaniem w czasie Mistrzostw, został przetestowany w serii kilkunastu ćwiczeń²², które zorganizowano na podstawie *Koncepcji polsko-ukraińskich ćwiczeń z zakresu dokonywania kontroli granicznej i celnej przez służby ukraińskie i polskie w ruchu osobowym w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 z dnia 20 września 2011 r.* Instytucja odpraw w jednym miejscu została oceniona jako skuteczne narzędzie skracania czasu oczekiwania na odprawę graniczną, przyczyniające się do usprawniania procesu przekraczania granicy państwowej²³. Ponadto, omawiana forma współdziałania stanowi okazję do zacieśniania współpracy służb granicznych i celnych obu państw oraz budowania wzajemnego zaufania, przy jednoczesnym umożliwianiu funkcjonariuszom ukraińskim zapoznania się ze standardami unijnymi w omawianym zakresie²⁴.

Dodatkowym elementem usprawniającym przekraczanie granicy podczas Turnieju było wprowadzenie tzw. pasów EURO dla kibiców i uczestników rozgrywek. Oddzielne pasy odpraw zostały stworzone na na bazie funkcjonujących w PSG Korczowa i Dorohusk – oraz utworzonych w pozostałych dużych przejściach na granicy z Ukrainą – „zielonych pasów” dla podróżnych deklarujących „nic do oclenia”²⁵. Przedmiotowa reorganizacja ruchu granicznego wprowadzona została

²¹ M. P. poz. 383 z dnia 11 czerwca 2012 r.

²² Wspólne ćwiczenia w zakresie prowadzenia kontroli granicznej i celnej z udziałem służb obu państw zorganizowano w 2011 roku pomiędzy 20 września a 3 grudnia, a w 2012 roku w dniach 22-23 marca i 5-7 kwietnia oraz 2-3 maja.

²³ Por. raport *Granica polsko-ukraińska podczas Euro 2012. Odprawa w jednym miejscu receptą na zwiększenie przepustowości przejść granicznych*, J. Fomina, T. Horbowski, A. Lepak, M. Szulecka, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa 2013.

²⁴ W aktualnie budowanych przejściach granicznych z Ukrainą (tj. Budomierz – Hruszew, Dolhobyczów – Uhrynów i Malhowice – Nizankowice) powstaje infrastruktura umożliwiająca prowadzenie odpraw granicznych i celnych w jednym miejscu – na terytorium Polski.

²⁵ W miejscach, gdzie „zielone pasy” po stronie polskiej łączą się z podobnymi pasami po stronie ukraińskiej, mamy do czynienia z „zielonymi korytarzami” (obecnie w PSG Korczowa, Dorohusk i Hrebenne).

zgodnie z założeniami zawartymi w *Koncepcji funkcjonowania polsko-ukraińskiej granicy państwowej podczas EURO 2012*. Podczas trwania Turnieju nie odnotowano zakłóceń w ruchu granicznym z wykorzystaniem pasów EURO. W okresach intensyfikacji ruchu granicznego, rejestrowanego w zależności od kalendarza rozgrywek, Straż Graniczna dokonywała wyprzedzających reorganizacji ruchu, polegających na doraźnym, okresowym organizowaniu dodatkowych stanowisk kontroli, w tym z wykorzystaniem Schengenbusów. Utworzono również korytarze po stronie ukraińskiej, umożliwiające płynny dojazd do pasów EURO. Obok efektu usprawnienia przepływu osób i środków transportu przez granicę, wyznaczenie osobnych pasów dla podróżnych przemieszczających się w związku z Turniejem miało znaczenie także dla sposobu zarządzania bezpieczeństwem w poszczególnych przejściach granicznych, przyczyniając się do podwyższenia jego poziomu.

Kolejnym przedsięwzięciem związanym z organizacją Mistrzostw, ujętym w *Koncepcji funkcjonowania polsko-ukraińskiej granicy państwowej podczas EURO 2012*, było czasowe (od 5 czerwca do 4 lipca 2012 roku) umożliwienie przekraczania granicy w nowobudowanym drogowym przejściu granicznym Dołhobyczów – Uhrynów, na podstawie porozumienia Komendanta Głównego Straży Granicznej i Przewodniczącego Państwowej Służby Granicznej Ukrainy, dopuszczającego przekraczanie granicy państwowej poza czynnymi przejściami granicznymi, w odniesieniu do ruchu osób i środków transportu (samochody osobowe i autobusy). Odprawa graniczna i kontrola celna samochodów osobowych i autobusów dokonywana była wyłącznie po polskiej stronie, przez służby polskie i ukraińskie (przy użyciu sprzętu mobilnego). Przejście dedykowane było przede wszystkim obsłudze tzw. małego ruchu granicznego²⁶.

Ponadto, istotnym elementem pozwalającym na podwyższenie poziomu bezpieczeństwa była podjęta przez Straż Graniczną współpraca z Policją, która przyjęła wiele form. Dla zarządzania granicą ważny był aspekt wymiany informacji dot. osób objętych zakazami wstępu na imprezy masowe. Na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o *bezpieczeństwie imprez masowych*²⁷, Straż Graniczna zwróciła się do Komendanta Głównego Policji o udostępnienie danych ww. kategorii osób. Na podstawie uzyskanych danych w dniach od 6 czerwca do 2 lipca 2012 roku zostało przekazanych 19 informacji o kontroli osób obje-

²⁶ Por.: Umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, sporządzona w Kijowie dnia 22 marca 2008 r. wraz z Protokołem sporządzonym w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 103, poz. 858 z dnia 1 lipca 2009 r.).

²⁷ Dz. U. Nr 62, poz. 504 z dnia 21 kwietnia 2009 r.

tych zakazami wstępu na imprezy masowe do Policyjnego Centrum Dowodzenia w Legionowie.

W czasie trwania Turnieju granicę zewnętrzną przekroczyło ogółem 2,74 mln osób, w tym na kierunku do RP 1.36 mln, a na kierunku z RP 1.38 mln. Cudzoziemcy stanowili około 66,7% wszystkich odprawionych osób w tym okresie. Na podstawie analizy danych z kolejnych tygodni Mistrzostw zaobserwowano, że wzrost ruchu (w odniesieniu do pierwszego tygodnia czerwca) wynosił średnio 12%, przy czym największy odnotowano w trzecim tygodniu EURO 2012 (13,4%). W pierwszym i drugim tygodniu wzrost ten nieznacznie przekraczał 11%²⁸. Na tym tle osobowy ruch graniczny na polsko-ukraińskim odcinku granicy zewnętrznej przedstawiał się następująco: granicę przekroczyło ogółem 1.05 mln osób, w tym na kierunku do RP 528 tys., a na kierunku z RP 521 tys. Wzrost ruchu (w odniesieniu do pierwszego tygodnia czerwca) wynosił średnio 13,5%, przy czym największy odnotowano w pierwszym i trzecim tygodniu (odpowiednio 14,3% i 14,4%). W drugim tygodniu wzrost ruchu osobowego na granicy z Ukrainą wynosił 11,8%. Największe natężenie osobowego ruchu granicznego na kierunku wyjazdowym z RP odnotowano w dniach, w których na Ukrainie odbywały się mecze: 17 czerwca – wzrost o 88% (mecze w Charkowie i we Lwowie), 23 czerwca – wzrost o 52,4% (ćwierćfinał z udziałem Hiszpanii i Francji we Lwowie) oraz 1 lipca – wzrost o 76% (finał z udziałem Hiszpanii i Włoch w Kijowie)²⁹.

Podczas EURO 2012 nie odnotowano żadnych poważniejszych naruszeń prawa ani porządku publicznego związanych z przekraczaniem granicy. Efektywne funkcjonowanie dotychczasowych zasad oraz przyjętych na czas Mistrzostw rozwiązań – w tym inicjatyw realizowanych w ścisłej współpracy ze stroną ukraińską – przyczyniło się do zachowania płynności ruchu granicznego dla kibiców i innych podróżnych, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Do tak pozytywnych efektów przyczyniło się przede wszystkim wprowadzenie odprawy granicznej i celnej w jednym miejscu oraz uruchomienie pasów EURO, a także elastyczne reagowanie na zmieniającą się sytuację na przejściach na polsko-ukraińskim odcinku zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

²⁸ Ponadto, Straż Graniczna w okresie 8.06–01.07.2012 roku, realizując na wszystkich odcinkach granicy i w głębi terytorium RP swoje ustawowe zadania: wydała decyzje o odmowie wjazdu na terytorium RP 1.743 cudzoziemcom, zatrzymała łącznie 1.248 osób oraz ujawniła przemyt o łącznej wartości prawie 14,9 mln PLN.

²⁹ Dane na podstawie opracowań Komendy Głównej Straży Granicznej.

Bezpieczeństwo granicy polsko-rosyjskiej i polsko-białoruskiej

W trakcie trwania Turnieju na polsko-rosyjskiej³⁰ i polsko-białoruskiej³¹ granicy państwowej nie wprowadzono zasadniczo większych zmian w zakresie organizacji odprawy granicznej. Jednakże, w związku z przewidywaną intensyfikacją osobowego ruchu granicznego kibiców, a także zidentyfikowaną w analizach ryzyka możliwością podejmowania prób wykorzystania EURO 2012 jako sposobu wjazdu na terytorium Unii Europejskiej przez osoby podróżujące w innych celach niż uczestnictwo w zawodach, na omawianych odcinkach granicy podjęto szereg przedsięwzięć ukierunkowanych na minimalizację potencjalnych zagrożeń oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa.

Kwestie związane z funkcjonowaniem omawianych odcinków zewnętrznej granicy lądowej UE w czasie Mistrzostw zostały uwzględnione w zapisach przywoływanej wcześniej *Koncepcji funkcjonowania granicy polsko-ukraińskiej podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012*. Dokument ten przewidywał konieczność zapewnienia sprawnej i skutecznej kontroli granicznej w przejściach granicznych oraz bezpieczeństwa i nienaruszalności granicy państwowej na odcinkach białoruskim i rosyjskim.

Jednym z głównych założeń *Koncepcji* było wzmocnienie obsady funkcjonariuszy w przejściach granicznych, także na drugiej linii oraz dokonujących odpraw autokarów i pociągów osobowych z wykorzystaniem urządzeń mobilnych oraz zwiększenie liczby patroli wykonujących zadania w ochronie granicy zielonej, w celu zminimalizowania zagrożeń związanych z nielegalną migracją lub przemieszczaniem przez granicę przedmiotów mogących posłużyć do dokonania aktów terrorku. Dodatkowo, w ramach Wspólnej Operacji EURO CUP 2012, do wykonywania zadań w zakresie ochrony granicy do Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej oddelegowano 21 funkcjonariuszy państw członkowskich UE, a do Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej – 4 funkcjonariuszy. W celu utrzymania płynności ruchu przewidywano także wykorzystanie „zielonych korytarzy” dla osób podróżujących w związku z Turniejem oraz tzw. koncepcji ONE STOP, czyli dokonywania kontroli granicznej i celnej przy jednym zatrzymaniu w celu optymalizacji technologii odpraw i skrócenia czasu oczekiwania na kontrolę. Ponadto, w czasie Mistrzostw Straż Graniczna podjęła zintensyfikowane działania w celu monitoro-

³⁰ Odcinek granicy RP z Federacją Rosyjską (Okręg Kaliningradzki) ma 232,04 km i leży w zakresie terytorialnym Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej.

³¹ Odcinek granicy RP z Republiką Białorusi ma 418,24 km długości i leży w zakresie terytorialnym Podlaskiego i (częściowo) Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

wania sytuacji na głównych szlakach komunikacyjnych – zarówno drogowych, jak i kolejowych – prowadzących do i z omawianych odcinków granicy państwa.

Ważnym elementem strategii bezpieczeństwa granic zewnętrznych w czasie EURO 2012 było wydawanie decyzji o odmowie wjazdu na terytorium RP, ze szczególnym uwzględnieniem osób mogących stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Już w maju 2012 roku MSW Federacji Rosyjskiej z własnej inicjatywy przekazało Straży Granicznej listy z danymi wyjątkowo niebezpiecznych rosyjskich kibiców futbolu. O fakcie przekraczania granicy lub legitymowaniu ww. osób każdorazowo powiadamiano Policijne Centrum Dowodzenia w Legionowie³². Po wydarzeniach z udziałem kibiców rosyjskich we Wrocławiu i Warszawie w połowie czerwca 2012 roku, dyspozycje wobec osób umieszczonych na liście rozszerzono o udzielanie odmowy wjazdu. W stosunku do trzech obywateli Rosji zatrzymanych w związku z zamieszkami przez Straż Graniczną wszczęto procedury wydaleniuowe. Kolejnym środkiem mającym na celu zapobieganie przedostawianiu się na terytorium kraju osób, które mogły stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego, było wykorzystanie w czasie Turnieju mechanizmu konsultacji wizowych w zakresie wydawania wiz cudzoziemcom pochodzącym z krajów podwyższonego ryzyka.

Warto także wspomnieć, iż w oparciu o art. 8 *umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białoruś w sprawie przejść granicznych*³³ sporządzonej w Warszawie w dniu 24 kwietnia 1992 roku Komendant Główny Straży Granicznej oraz Przewodniczący Państwowej Służby Granicznej Białorusi wyrazili zgodę na dokonywanie odprawy autokarów w drogowym przejściu granicznym w Sławatyczach, w okresie 4 czerwca – 3 lipca 2012 roku. Zasadniczo ruch tej kategorii pojazdów nie jest w tym przejściu dopuszczony, a w czasie EURO 2012 przyjęte rozwiązanie stanowiło niewątpliwie ułatwienie w ruchu osobowym.

Podczas Mistrzostw granicę z Republiką Białorusi przekroczyły ogółem 606.452 osoby, w tym na kierunku do RP 303.381, a na kierunku z RP 303.071. W trakcie rozgrywek, w kolejnych tygodniach, wzrost ruchu (w odniesieniu do pierwszego tygodnia czerwca) wynosił średnio 7,5%, przy czym największy odnotowano w trzecim tygodniu turnieju (9,3%). W pierwszym tygodniu wzrost ten wynosił 5,7%. Natomiast w tym samym okresie granicę z Federacją Rosyjską przekroczyło ogółem 271.111 osób, w tym na kierunku do RP – 136.427, a na kierunku z RP – 134.684. W trakcie Turnieju, wzrost ruchu (w odniesieniu do pierwszego tygodnia

³² W okresie 4–25 czerwca do Policijnego Centrum Dowodzenia w Legionowie przekazano 46 informacji dot. kontroli granicznej kibiców rosyjskich, mogących stanowić zagrożenie dla porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego.

³³ M. P. Nr 37, poz. 518 z dnia 24 lipca 2003 r.

czerwca) był nieznaczny i wynosił średnio 7,6%, przy czym największy odnotowano w trzecim tygodniu turnieju (o 8,2%). W pierwszym i drugim tygodniu wzrost ten wynosił odpowiednio 7,9% oraz 6,7%³⁴.

Pomimo priorytetowego potraktowania wspólnej granicy z państwem – współgospodarzem Mistrzostw, także sytuacja na pozostałych odcinkach wschodniej granicy unijnej, z Okręgiem Kaliningradzkim i Białorusią, miała istotne znaczenie dla procesu zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie EURO 2012. Głównym wyzwaniem w tym obszarze okazało się zabezpieczenie przed napływem kibiców, zwłaszcza rosyjskich, którzy mogli powodować zagrożenie dla porządku publicznego. Należy przy tym uwzględnić, że bezpieczeństwo Unii Europejskiej wymaga utrzymywania podobnych standardów ochrony i kontroli na wszystkich odcinkach granic zewnętrznych, stąd rola każdego z nich jest równie ważna.

Wspólna operacja EURO CUP 2012

Jednym z podstawowych zadań Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (FRONTEX) z siedzibą w Warszawie jest wzmocnienie bezpieczeństwa zewnętrznych granic Unii Europejskiej poprzez koordynację działań podejmowanych w tym obszarze przez państwa członkowskie. Funkcjonujący na poziomie europejskim mechanizm współpracy operacyjnej, działający na zasadzie solidarności w celu poprawy wdrażania unijnych środków zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi, realizuje swoje założenia przede wszystkim poprzez organizację Wspólnych Operacji. W związku z Mistrzostwami EURO 2012 Agencja FRONTEX pełniła rolę koordynatora Wspólnej Operacji EURO CUP 2012, której głównym celem było wzmocnienie środków bezpieczeństwa granic zewnętrznych poprzez realizację zadań w zakresie odprawy granicznej i kontroli ruchu granicznego przy współudziale funkcjonariuszy oddelegowanych do strefy operacyjnej przez 24 państwa członkowskie. Już w dniu 20 stycznia 2011 roku Komendant Główny Straży Granicznej zatwierdził *Założenia Wspólnej Operacji EURO CUP 2012 z Europejską Agencją Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich Unii Europejskiej Frontex*, w tym *Koncepcję włączenia funkcjonariuszy służb granicznych państw UE do udziału w zabezpieczeniu EURO 2012*. Natomiast podstawowym dokumentem, szczegółowo określającym cele Operacji oraz sposób ich realizacji, zasady organizacji i system obiegu informacji, był uzgodniony z pań-

³⁴ Dane na podstawie opracowań Komendy Głównej Straży Granicznej.

stwami uczestniczącymi i zatwierdzony w dniu 9 maja 2012 roku przez Dyrektora Generalnego Agencji *Plan Operacyjny Wspólnej Operacji EUROCUP 2012*.

Polskę, jako państwo goszczące 106 ekspertów, należy uznać za głównego organizatora przedsięwzięcia, które zostało przeprowadzone przy aktywnym udziale Ukrainy, jako państwa partnerskiego Agencji FRONTEX i jednocześnie współgospodarza Turnieju. Dodatkowo, w roli obserwatorów, w operacji udział wzięli przedstawiciele służb granicznych państw trzecich, które zakwalifikowały się do rozgrywek, czyli (oprócz Ukrainy) Chorwacji i Rosji. Ponadto, 7 funkcjonariuszy z ośrodków szkoleniowych Straży Granicznej realizowało zadania służbowe na rzecz Wspólnej Operacji EUROCUP 2012 w Bieszczadzkim i Nadbużańskim Oddziale Straży Granicznej (tzw. oddelegowanie wewnętrzne), a 3 funkcjonariuszy Komendy Głównej zaproszono do współpracy w Międzynarodowym Centrum Operacyjnym zlokalizowanym w siedzibie Agencji. Do Krajowego Centrum Operacyjnego w Kijowie oddelegowany został jeden funkcjonariusz Straży Granicznej³⁵. Oprócz przejść granicznych na granicy lądowej – przede wszystkim z Ukrainą, ale także z Rosją i Białorusią oraz granicy zielonej – w ramach komponentu lotniczego – do strefy operacyjnej włączono 8 międzynarodowych portów lotniczych Unii Europejskiej i 4 lotniska ukraińskie. Łącznie, we Wspólnej Operacji wzięło udział 139 funkcjonariuszy służb granicznych państw członkowskich.

Poza standardowymi działaniami dotyczącymi wsparcia przy kontroli granicznej na pierwszej i drugiej linii oraz w ochronie granicy państwowej, oficerowie – goście czynnie uczestniczyli m.in. w działaniach podejmowanych wspólnych z Policją, w obszarze zapewniania ładu i porządku publicznego, w kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Polski oraz działaniach z funkcjonariuszami Straży Granicznej, mającymi na celu zwalczanie handlu towarami bez polskich znaków skarbowych akcyzy. Obecność po polskiej stronie granicy umundurowanych zagranicznych funkcjonariuszy nie tylko przyczyniła się do znacznego wzmocnienia zasobów kadrowych zaangażowanych w działania na rzecz bezpieczeństwa granic w czasie Mistrzostw EURO 2012, ale miała także wymiar prewencyjny i psychologiczny, którego rezultatem było podniesienie poziomu zdyscyplinowania kibiców zaskoczonych widokiem przedstawicieli „swoich” służb granicznych (władających ich językiem narodowym) podczas kontroli granicznych w różnych przejściach drogowych, kolejowych i lotniczych. Ponadto, międzynarodowe zespoły funkcjonariuszy przyczyniły się do kreowania poczucia solidarności europejskiej w zakresie ochrony wspólnych granic zewnętrznych Unii. Oddelegowania, elastycznie dostosowywane do kalendarza rozgrywek, pozwoliły także na wymianę doświadczeń i dokonywanie

³⁵ Była to autorka niniejszego artykułu oddelegowana jako obserwator do siedziby Administracji Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w Kijowie.

bezpośrednich konsultacji z jednostkami macierzystymi w czasie odpraw granicznych podróżnych. Operacja EURO CUP 2012 przebiegła bez większych zakłóceń i incydentów. Przy udziale funkcjonariuszy – gości zatrzymano 18 osób i z różnych przyczyn odmówiono wjazdu 150 cudzoziemcom.

Tymczasowe przywrócenie kontroli na granicach wewnętrznych

Koncepcja tymczasowego przywracania kontroli na granicach wewnętrznych jest środkiem kompensacyjnym, służącym czasowemu wzmocnieniu instrumentów bezpieczeństwa na terytorium strefy Schengen, wewnątrz którego co do zasady zniesiono kontrolę i infrastrukturę na granicach wewnętrznych państw członkowskich, co umożliwia realizację swobody przemieszczania się osób i towarów. Mechanizm ten stosowany na podstawie regulacji zawartych w Tytule III, Rozdział II Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (*Kodeks Graniczny Schengen*)³⁶. Stosuje się go na zasadach wyjątku, w przypadkach zagrożenia porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego. Państwo członkowskie może przywrócić kontrole na swoich granicach wewnętrznych na czas nie dłuższy niż 30 dni³⁷, w zakresie niezbędnym do proporcjonalnej reakcji na zagrożenie, po uprzednim powiadomieniu pozostałych państw członkowskich, Komisji Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego, a także opinii publicznej i przeprowadzeniu stosownych konsultacji³⁸. Po zakończeniu przywrócenia kontroli państwo członkowskie, które skorzystało z tej możliwości, zobowiązane jest do przedstawienia sprawozdania zawierającego informacje o zakresie zastosowanych środków i ich skuteczności³⁹.

Polska wprowadziła kontrole na swoich granicach wewnętrznych po raz pierwszy, i do tej pory jedyny, podczas trwania Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012. Oprócz omówionych powyżej unijnych zasad dotyczących przedmiotowego mechanizmu, także w prawodawstwie krajowym istnieje podstawa do podejmo-

³⁶ Dz. U. UE L 105/1 z 13 kwietnia 2006 r.

³⁷ Procedura przedłużania okresu przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych została określona w artykule 26 Kodeksu Granicznego Schengen.

³⁸ Procedura postępowania w przypadkach wymagających niezwłocznego działania została określona w artykule 25 Kodeksu Granicznego Schengen.

³⁹ Polska powiadomiła o planach przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych w związku z EURO 2012 w dniu 4 maja 2012 roku, a po zakończeniu sporządziła stosowny raport dot. przebiegu i rezultatów przedsięwzięcia.

wania takich środków, która została zawarta w artykule 17a ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o ochronie granicy państwowej*⁴⁰. Polskie przepisy stanowią, że minister właściwy do spraw wewnętrznych tymczasowo przywraca, przedłuża lub znosi kontrolę graniczną (w rozumieniu KGS) w drodze rozporządzenia. Zakres przywróconej kontroli powinien być dostosowany do przewidywanego ryzyka wystąpienia zagrożeń i ich skali. W celu przygotowania do przeprowadzenia przedsięwzięcia Komendant Główny Straży Granicznej prowadzi wykaz przejść granicznych planowanych do przywrócenia kontroli oraz powiadamia zarządców dróg (oraz zarządzających infrastrukturą kolejową, lotniczą, portową) o przedsięwziętych działaniach. Ci z kolei zostali zobowiązani do przygotowania projektów zmian organizacji ruchu oraz zapewnienia właściwego oznakowania.

Powyższe regulacje prawne zostały uwzględnione podczas przygotowania i wprowadzenia kontroli na granicach wewnętrznych w związku z organizacją Turnieju. Stosowne prace podjęto już w 2009 roku, a podpisane w dniu 7 maja 2010 roku *Porozumienie między Szefem Służby Celnej a Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie współdziałania Służby Celnej i Straży Granicznej* przewidywało możliwość wsparcia przez funkcjonariuszy Służby Celnej działań Straży Granicznej w trakcie tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej. Następnie, w dniu 8 czerwca 2010 roku Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdził *Koncepcję tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, w tym organizacji, podziału zadań i współdziałania Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji i Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej*. Celem tego dokumentu było zapewnienie odpowiednich warunków do sprawnego i skutecznego prowadzenia odprawy granicznej (w oparciu o sprzęt mobilny, w zorganizowanych punktach kontroli) przy jednoczesnym ograniczeniu do niezbędnego minimum kosztów realizacji przedsięwzięcia.

W związku z powyższym w dniu 25 czerwca 2010 roku Komendant Główny Straży Granicznej zatwierdził *Założenia realizacji tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych*, w których zostały określone zasady i sposób tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, uwzględniające adekwatność prowadzonej kontroli granicznej do zagrożeń. Na podstawie postanowień tego dokumentu, w oddziałach Straży Granicznej zostały opracowane plany realizacji przedsięwzięcia przewidujące możliwość wprowadzenia tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej zarówno w związku z wcześniej

⁴⁰ Dz. U. z 1990 r., Nr 78, poz. 461 ze zm. Zmiany w omawianym zakresie do ustawy *o ochronie granicy państwowej* zostały wprowadzone na mocy ustawy z dnia 31 sierpnia 2011 r. *o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 217, poz. 1280 z dnia 12 października 2011 r.).

planowanymi wydarzeniami, jak również w przypadkach wymagających niezwłocznego działania.

W ramach praktycznego przygotowania do implementacji założeń koncepcyjnych i przepisów prawa na wypadek przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych RP, począwszy od września 2011 roku przeprowadzono serię ćwiczeń. Polegały one na uruchomieniu mobilnych punktów kontroli granicznej na drogach w miejscach ujętych w *Wykazie przejść granicznych planowanych do tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej* i prowadzeniu kontroli drogowych⁴¹. Potwierdziły one zasadność przyjętych rozwiązań w zakresie organizacji punktów kontrolnych oraz wykazały, że prowadzenie kontroli granicznej w takich warunkach nie wpływa w sposób istotny na utrudnienia w ruchu na drogach przecinających granicę państwową. Ponadto, w toku przygotowań do realizacji omawianego zadania, odbyły się również spotkania z przedstawicielami służb granicznych i policyjnych państw sąsiednich, na których zostały omówione możliwości współdziałania w czasie EURO 2012⁴². Dodatkowo, w maju 2012 roku opracowano *Analizę ryzyka na potrzeby zadań wykonywanych przez Straż Graniczną w ramach tymczasowego przywrócenia kontroli granicznych na odcinkach granicy wewnętrznej UE/SCHENGEN*.

Tymczasowe przywrócenie kontroli na granicy wewnętrznej zostało wprowadzone w okresie od dnia 4 czerwca 2012 roku do dnia 1 lipca 2012 roku, na podstawie *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie przywrócenia tymczasowo kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną*⁴³. Załącznik do ww. aktu prawnego stanowił wykaz miejsc, w których dozwolone jest przekraczanie granicy w okresie

⁴¹ Ćwiczenia przeprowadzono m.in.: 19.09.2011 roku w Chyżnem, Chochołowie, Zwardoniu; 07.12.2011 roku i 25.04.2012 roku w Jędrzychowicach; 04.04.2012 roku w Cieszynie, Trzebini, Chałupkach; 05.04.2012 roku w Olszynie; 17.04.2012 roku w Jakuszycach; 25.04.2012 roku w Budzisku i Ogrodnikach; 26.04.2012 roku w Kołbaskowie; 08.05.2012 roku w Świecku.

⁴² Spotkania przeprowadzono m. in.: 16 stycznia 2012 roku i 15 marca 2012 roku z delegacją RFN w Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku; 29 lutego 2012 roku z delegacją Republiki Czeskiej we Wspólnej Placówce w Kudowie-Słonem; 13 marca 2012 roku z delegacją Republiki Litewskiej w Placówce SG w Augustowie; 23 marca 2012 roku z delegacją Republiki Słowackiej w Centrum Współpracy Policyjnej i Celnej w Barwinku; 22 maja 2012 roku z delegacją RFN w Inspekcji BPol we Frankfurcie nad Odrą; 25 maja 2012 roku z delegacją Republiki Czeskiej w Sudeckim Oddziale Straży Granicznej.

⁴³ Dz. U. poz. 566 z dnia 22 maja 2012 r.

tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej⁴⁴. W celu określenia przepisów wykonawczych w omawianym zakresie, w dniu 23 maja 2012 roku Komendant Główny Straży Granicznej zatwierdził *Plan Tymczasowego Przywrócenia Kontroli Granicznej na granicach wewnętrznych w czasie Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012*. Plan przewidywał prowadzenie kontroli granicznej w wybranych przejściach granicznych w powiązaniu z terminami rozgrywek Turnieju⁴⁵.

Funkcjonariusze Straży Granicznej realizowali to zadanie z użyciem sprzętu mobilnego, w oparciu o własne zasoby kadrowe oraz we współdziałaniu z innymi służbami (Policją, ITD, Straż Pożarną, Żandarmeria Wojskowa). Kontrole prowadzono w oparciu o profiling, a typowanie osób i pojazdów do kontroli odbywało się często po stronie sąsiedniej z wykorzystaniem wspólnych patroli. Prowadzenie kontroli granicznej w ten sposób nie wpływało na utrudnienia w ruchu na szlakach komunikacyjnych przebiegających przez granicę państwową. Łącznie w ramach tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicy wewnętrznej UE, wytypowano i skontrolowano 28.980 osób, którzy podróżowali 7.217 pojazdami, 221 samolotami, 19 pociągami i 5 promami morskimi. Kontrola została ukierunkowana na cudzoziemców (28.596 co stanowiło 98,67% wszystkich poddanych kontroli). Efekty prowadzonych działań polegały głównie na oddziaływaniu prewencyjnym oraz prowadzeniu monitoringu cudzoziemców podróżujących na imprezy związane z EURO 2012. W okresie od 4 czerwca do 1 lipca zatrzymano 14 cudzoziemców oraz odmówiono wjazdu 22 cudzoziemcom⁴⁶.

W ramach tymczasowego przywrócenia kontroli w czasie Turnieju (w odniesieniu do poszczególnych odcinków granicy państwowej): na granicy lądowej z Litwą w 2 punktach (Budzisko i Ogrodniki) skontrolowano łącznie 1.806 osób i 693 pojazdy, na granicy lądowej ze Słowacją w 2 punktach (Barwinek i Zwardoń-Skalite) skontrolowano łącznie 1.061 osób i 130 pojazdów, na granicy lądowej z Czechami w 8 punktach (Chałupki, Jakuszyce, Zebrzydowice, Cieszyn-Boguszowice, Głucholazy, Kudowa-Zdrój) skontrolowano łącznie 15.655 osób i 3.289 pojazdów, na granicy lądowej z Niemcami w 4 punktach (Świecko, Olszyna, Jędrzychowice i Kołbaskowo) skontrolowano łącznie 8.625 osób i 3.105 pojazdów, na granicy morskiej

⁴⁴ W *Wykazie* wskazano 254 miejsca (z reguły są to były przejścia graniczne). Na odcinku granicy z: Republiką Litewską – 5, Republiką Słowacką – 58, Republiką Czeską – 120, Republiką Federalną Niemiec – 43 oraz na odcinku morskim – 9 oraz 19 lotniczych przejść granicznych.

⁴⁵ Następnie, w oparciu o wyniki tej fazy rozgrywek, *Plan* został uzupełniony na kolejne fazy Mistrzostw: w dniu 18 czerwca 2012 roku dla fazy ćwierćfinałowej i 26 czerwca 2012 roku dla fazy półfinałowej rozgrywek.

⁴⁶ Dane na podstawie materiałów Komendy Głównej Straży Granicznej.

w 2 punktach (Gdynia i Świnoujście) skontrolowano łącznie 74 osoby, w 6 przejściach lotniczych przejściach granicznych łącznie skontrolowano 1.759 osób⁴⁷. Na zasadach współpracy z unijnymi państwami sąsiednimi w punktach kontrolnych zaangażowanych było 129 funkcjonariuszy, którzy pełnili funkcję doradców, wspomagając realizację kontroli granicznej⁴⁸. Dodatkowo, po stronie państw sąsiednich zrealizowano 149 wspólnych patroli, których głównym zadaniem było typowanie pojazdów do kontroli granicznej⁴⁹. W czasie Turnieju Straż Graniczna wymieniła 324 informacje, które dotyczyły w szczególności przemieszczania się kibiców na poszczególne mecze, środków transportu i tras ich przejazdów do miast, w których odbywały się rozgrywki oraz planowanych miejsc noclegowych zorganizowanych grup kibiców.

Ocena wprowadzenia kontroli na granicach wewnętrznych RP w związku z organizacją EURO 2012 jest bardzo pozytywna. Przewidziany w prawie unijnym i krajowym mechanizm, zastosowany po raz pierwszy na polskich granicach z państwami członkowskimi, przyczynił się do podwyższenia poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego, bez spowodowania zbędnych utrudnień w płynności ruchu. Współpraca ze służbami państw sąsiednich, w ramach realizacji omawianych zadań, przebiegała bez zastrzeżeń i przyniosła oczekiwane rezultaty. W tym miejscu należy podkreślić, że przywrócenie kontroli przeprowadzono w specyficznych warunkach, wymagających elastycznego dostosowania działań do terminów i miejsc rozgrywek podczas Turnieju, opracowywania szczegółowych planów na bieżąco oraz reagowania na dynamicznie zmieniającą się sytuację.

Podsumowanie

Organizacja przez Polskę i Ukrainę Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 stanowiła niewątpliwie znaczne wyzwanie dla obu krajów, w tym dla służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo granic – zwłaszcza, że współgospodarzami Turnieju było państwo członkowskie i państwo trzecie, a dzieląca je granica to odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. Ponadto, należy zauważyć rolę

⁴⁷ Dane na podstawie materiałów Komendy Głównej Straży Granicznej.

⁴⁸ W tym: 26 funkcjonariuszy z Republiki Litewskiej, 6 funkcjonariuszy z Republiki Słowackiej, 82 funkcjonariuszy z Republiki Czeskiej, 15 funkcjonariuszy z Republiki Federalnej Niemiec

⁴⁹ 20 wspólnych patroli na terytorium Republiki Litewskiej, 52 wspólne patrole na terytorium Republiki Czeskiej, 77 wspólnych patroli na terytorium Republiki Federalnej Niemiec.

odpowiedniego zarządzania granicami wewnętrznymi podczas sportowych imprez masowych, o której świadczyć może praktyka wprowadzania w ich czasie tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych, w celu przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego na terytorium państw unijnych. Podczas EURO 2012 szczególną uwagę poświęcono odpowiedniemu przygotowaniu odcinka granicy polsko-ukraińskiej, do sprostania roli skutecznej bariery dla zjawisk niepożądanych (jak przede wszystkim napływ kibiców mogących stanowić zagrożenie dla porządku publicznego, nielegalna migracja, przemyt, terroryzm i zorganizowana przestępczość transgraniczna), przy jednoczesnej dbałości o zachowanie płynności zwiększonego ruchu granicznego, usprawnienie odpraw granicznych oraz minimalizację utrudnień dla podróżnych. Cele te zostały zrealizowane w ścisłej współpracy ze stroną ukraińską oraz przy wsparciu funkcjonariuszy z państw członkowskich Unii Europejskiej w ramach Wspólnej Operacji EURO CUP 2012, koordynowanej przez Agencję FRONTEX. Szczególną uwagę należy przy tym zwrócić na wprowadzenie w czasie Turnieju odpraw w jednym miejscu na terytorium RP z funkcjonariuszami służb granicznych i celnych Ukrainy. Jednocześnie należy podkreślić istotną rolę w procesie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego, pełnioną przez efektywnie zarządzane pozostałe odcinki unijnej zewnętrznej granicy wschodniej – z Rosją i Białorusią. Specyficzne mechanizmy ochrony granic, głównie w postaci tymczasowego przywrócenia kontroli, zostały natomiast zastosowane na granicy wewnętrznej, której charakter i rola są odmienne niż w przypadku granic z państwami trzecimi.

Zasadniczy podział granic po przystąpieniu RP do Unii Europejskiej i strefy Schengen nie przebiega z uwzględnieniem odcinków z poszczególnymi państwami sąsiadującymi, ale według kryterium przynależności do granicy zewnętrznej lub wewnętrznej. Ta dychotomia znajduje swoje odzwierciedlenie w warstwie normatywnej oraz instytucjonalno-organizacyjnej związanej z ochroną granic. Strategie bezpieczeństwa w odniesieniu do granic zewnętrznych i wewnętrznych są różne, co można było wyraźnie zaobserwować na przykładzie wypracowanych koncepcji i zrealizowanych przedsięwzięć w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012.

Keywords: EURO 2012, border security management, external EU border, Polish – Ukrainian border, internal EU border, border controls

SUMMARY

Security of the European Union's external borders is a condition for providing one of its fundamental achievements, which is the free movement of persons and goods within the common area of Freedom, Security and Justice. During the European Football Championships EURO 2012 organized by Poland (Member State) and Ukraine (third state) this task proved to be of particular importance, especially in view of the anticipated intensification of border traffic and increase in the level of threats related to illegal migration, smuggling or organized cross-border crime. The aim of this article is to analyze the adopted concepts and undertakings carried out by services responsible for the security of state borders in the extraordinary situation connected with organization of the mass sporting event. Priority is granted to the issues concerning the operation of Polish – Ukrainian border as well as the initiatives implemented in cooperation with this neighboring country which was at the same time the co-host of the Tournament, such as i.e. Polish and Ukrainian border and customs control in shared place, joint patrols and consultation points. Moreover, the problems regarding the security management of remaining sections of the European external eastern border – with Russian Federation and the Republic of Belarus – are taken into account. Moreover, the article discusses the organization and results of the Joint Operation EURO CUP 2012 coordinated by FRONTEX Agency. Finally, with regard to internal borders' security management, the use and results of the mechanism of temporary reintroduction of internal border control during EURO 2012 is described.

Bibliografia

- Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Przygotowanie kolejnych etapów rozwoju zarządzania granicami w Unii Europejskiej*, KOM(2008) 69 wersja ostateczna, Bruksela, 13 lutego 2008 r.
- Koncepcja dokonywania kontroli granicznej i celnej w jednym miejscu przez służby polskie i ukraińskie podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 z dnia 17 maja 2011 r.*
- Koncepcja funkcjonowania granicy polsko-ukraińskiej podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 z dnia 17 maja 2011 r.*
- Koncepcja polsko-ukraińskich ćwiczeń z zakresu dokonywania kontroli granicznej i celnej przez służby ukraińskie i polskie w ruchu osobowym w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 z dnia 20 września 2011 r.*
- Koncepcja tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, w tym organizacji, podziału zadań i współdziałania Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji i Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 8 czerwca 2010 r.*
- Organizacja ruchu i odpraw w polsko-ukraińskich przejściach granicznych z dnia 24 maja 2012 r.*

- Plan Operacyjny Wspólnej Operacji EURO CUP 2012 z dnia 9 maja 2012 r.*
- Plan operacyjny zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony granic zatwierdzony przez Komendanta Głównego Straży Granicznej w dniu 21 marca 2012 r. (zaktualizowany w dniu 17 kwietnia 2012 r.).*
- Plan wspólnych działań Polski i Ukrainy (Mapa Drogowa) w procesie przygotowań i przeprowadzenia finałów Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012 z dnia 20 września 2010 r.*
- Porozumienie między Komendantem Głównym Straży Granicznej a Administracją Państwowej Służby Granicznej Ukrainy o wspólnych patrolach z dnia 8 grudnia 2010.*
- Porozumienie między Komendantem Głównym Straży Granicznej a Administracją Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w sprawie funkcjonowania Punktów Konsultacyjnych na granicy Polski i Ukrainy podpisane w dniu 14 czerwca 2012 r.*
- Porozumienie między Szefem Służby Celnej a Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie współdziałania Służby Celnej i Straży Granicznej z dnia 7 maja 2010 r.*
- Porozumienie z dnia 31 maja 2012 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy w sprawie określenia przejść granicznych, w których organy kontrolne Państwa jednej Umawiającej się Strony będą dokonywały kontroli na terytorium Państwa drugiej Umawiającej się Strony podczas Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012 (M. P. poz. 383 z dnia 11 czerwca 2012 r.).*
- Prognoza ruchu granicznego podczas fazy grupowej EUAFA EURO 2012 z dnia 12 kwietnia 2012 r.*
- Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz. U. UE L 105/1 z 13 kwietnia 2006 r.).*
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie przywrócenia tymczasowego kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną (Dz. U. poz. 566 z dnia 22 maja 2012 r.).*
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiające Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. UE L 349/1 z 25 listopada 2004 r.).*
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy przy organizacji finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, sporządzona w Kijowie dnia 28 marca 2008 r. (M. P., Nr 74, poz. 667 z dnia 9 października 2008 r.).*
- Umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, sporządzona w Kijowie dnia 22 marca 2008 r. wraz z Protokołem sporządzonym w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 103, poz. 858 z dnia 1 lipca 2009 r.).*
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białoruś w sprawie przejść granicznych z dnia 24 kwietnia 1992 r. (M. P. Nr 37, poz. 518 z dnia 24 lipca 2003 r.).*

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. *o ochronie granicy państwowej* (Dz. U. z 1990 r., Nr 78, poz. 461 ze zm.).

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. *o Straży Granicznej* (Dz. U. z 1990 r., Nr 78, poz. 462 ze zm.).

Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504 z dnia 21 kwietnia 2009 r.).

Założenia realizacji tymczasowego przywracania kontroli granicznej na granicach wewnętrznych z dnia 25 czerwca 2010 r.

Założenia Wspólnej Operacji EUROCUP 2012 z Europejską Agencją Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich Unii Europejskiej Frontex z dnia 20 stycznia 2011 r., (wraz z Koncepcją włączenia funkcjonariuszy służb granicznych państw UE do udziału w zabezpieczeniu EURO 2012).

Zintegrowany plan organizacji i zarządzania działaniami organów, inspekcji i służb administracji publicznej podczas Finałowego Turnieju UEFA EURO 2012 w Polsce z dnia 29 lutego 2012 r.